СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 74. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 31-го БЕРЕЗНЯ 1950. No. 74. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 31, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 / 4-0237} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

АЙЗЕНГАВЕР ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ФОНДІВ НА ОБОРОНУ

Вашингтон, 29 березня. — Ген. Двайт Д. Айзенгавер висловив думку, що Злучені Держави беруть на себе ризико в часі теперішньої холодної війни, коли не призначують доволі фондів на три „життьові" оборонні ділянки, а саме: на повітряну силу, на боротьбу проти субмарин і на бази в Алясці. Він признав, що він самий брав участь в дораджуванні ощадности у видатках, одначе тут не йдеться про видатки, як радше про переставлення фондів на різні роди оборони. Не зважаючи на це, ген. Айзенгавер твердив, що Америка може здобутися на 15 біліонів замість теперішніх 13 на оборонні видатки. Конкретно він заявився за підвишку пів біліона долярів на зовсім модерне устаткування повітряної ділянки і на трирічну програму оборони Аляски. Щодо повітряної оборони, то він дораджує створення 48 повітряних частин. — Погляди Айзенгавера, висловлені перед сенатською комісією приділів, спонукали негайно палату репрезентів до акції за сповнення бажань президента Трумана і збільшення бюджетових видатків на воєнні цілі у висоті пів біліона долярів."

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ПОСЛУХАЄ ПРИКАЗУ КОМІСІЇ.

Білий Дім заявляє, що президент Труман не послухає призову сенатської комісії в справі видачі особистих рекордів осіб, яких сенатор Джозеф МекКарті запідозріває в комунізмі, а які або були колись, або ще й тепер є в урядовій службі Зл. Д. Це оприлюднив Чарлс Дж. Росс, секретар Білого Дому. У міжчасі сенатська комісія закордонних відносин вислала призиви для видачі рекордів до секретаря стейту Діна Ачесона, до генерального прокуратора Дж. Гаверда МекГрета і до голови Комісії Цивільної Служби Гері Б. Мичела. За інструкціями президента Трумана з березня 1948 р. всі урядовці в екзекутивній ділянці мають тримати в тайні рекорди про льояльність урядовців, навіть, якщо б їх візвала якась комісія до виявлення. Тому згадані призиви комісії будуть передані Білому Домові [illegible]рішення чи [illegible] республіканс[illegible] конгресмени це не рішені, чи почати тотальну боротьбу проти президента за видачу рекордів льояльности, чи обмежитися тільки до формальностей.

ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ОБЕРЕЖНОСТИ В СПРАВІ ВОДНЕВОЇ БОМБИ.

Комісія Атомової Енергії виявила, що саме тепер працює над способами збільшення таємничости при виробі водневої бомби. Идеться про те, щоб не розповсюднювати навіть таких вістей, які не є строгою тайною.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ АТОМОВІ МОТОРИ ПРИ АВТАХ.

Гюстон, у стейті Тексас. — Д-р Дітрік Е. Байшер з авіяційної морської школи Зл. Д. передбачує, що автомобілеві мотори будуть порушувані радіо-активним матеріялом, в роді поволоки. Треба тільки пристосувати в практиці новий механізм для переносу ядрової сили. Він подав до відома Американському Хемічному Товариству, що вже винайдено радіо-активну поволоку грубости одної десятьміліонової частини цаля, яка буде огрівати автомобілевої машини.

ТЕЛЕВІЗІЯ В КОЛЬОРАХ.

Вашингтон. Тут показано вперше лямпку для пересилання електронічних картин по телевізії в трьох красках. Показ перевели інженери Радіо Корпорейшен оф Америка. Це вперше вдалося винахідникам передати телевізійні картини в кольорах. Показ відбувся в Вардман Парк Готелю каналом 4 через Нешенел Бродкестінґ Компані.

НАУКОВЦІ МАЮТЬ РОЗВЯЗАТИ ПИТАННЯ, ЩО ЗРОБИТИ З НАДВИШКОЮ ПРОДУКТІВ.

Вашингтон. — Президент Труман висловив погляд, що це є обовязком науковців розвязати питання, що зробити з надвишкою земельних продуктів, які уряд закупив на підставі закону про фармерські субсидії. Цей погляд президента доданий до звіту, пересланого Краєвій Фармерській Раді. Труман звертає увагу, що в тому питанню повинні бути заінтересовані всі жителі Америки.

ПРОКУРАТОР ТАВРУЄ ОБОРОНЦІВ БРИДЖЕСА ЯК НОСІЇВ НЕНАВИСТИ.

Сан Франсиско. — Після вісьмох днів незвичайно завзятих виводів і промов адвокатів у процесі проти Гері Бриджеса, федеральний прокуратор Ф. Джозеф Доногю почат відповідати на їх аргументи. Він схарактеризував промови оборонців Вінсента Галіна й Джеймса МекІнніса як переповнені злобою, ненавистю, очорненням і нечуваними досі в ніякім американськім процесі напастями. Прокуратор сказав, що це тільки зразки того, як поводились би члени партії, до котрої належать обвинувачені, на випадок, коли б вони дірвалися до влади в Америці.

УРЯДОВЦІ ЦЕНЗУ БУДУТЬ ВЖИВАТИ ЛІТАКІВ.

Ню Йорк. — Підчас перепису населення, яке починається з днем 1 квітня, будуть працювати в місті Ню Йорку 8,000 працівників - „енумераторів". Тому, що теридорія великого Ню Йорку обіймає теж багато островів, уряд подбав, щоб енумератори могли приспішити працю уживанням літаків Прибережної Сторожі Зл. Д. для відвідин островів. Навіть такі острови, які живуть відокремлено від світу. Крім того живуть люди на лодках, баржах, деякі тільки часово, інші в означених годинах.

ХОЧЕ ЗАОЩАДИТИ ПЯТЬ БІЛІОНІВ В УРЯДІ.

Конґресмен Фредерик Р. Кудерт зажадав в палаті репрезентантів провірки, на що насправді уживає уряд своїх службовиків. Він думає, що на підставі провірки можна заощадити пять біліонів долярів.

ЗЛУКА ІРЛЯНДІЇ ЯК ЦІНА АМЕРИКАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ АНГЛІЇ

Вашингтон, 29 березня. — Серед грімких оплесків палата репрезентантів 99 голосами проти 66 ухвалила стримати всякі фонди для Англії з Програми Відбудови Европи після 30-го червня, як довго буде тривати поділ Ірляндії на Північну й Південну частини. Цей удар для допомоги чужинним країнам прийшов в парі з рішенням могутнього фармерського бльоку, щоб з призначених для чужинної допомоги фондів призначити біліон долярів на закупно американських рільничих продуктів, які мають бути вислані закордон.

Ухвала палати репрезентантів припала саме на хвилину, коли до Вашингтону приїхав перший ірляндський амбасадор Джан Дж. Герн. Джозеф Д. Бреннан, радник ірляндської амбасади, висказав погляд: „Це гарний привіт для нього". Злучені Держави щойно недавно згодилися підвищити ірляндське посольство до стану амбасади. Коли потелефонували цю вістку до британської амбасади, її прийняв до відома секретар амбасади. Він тільки ахнув і сказав, що амбасадор сер Олівер Френкс не буде мати ніяких коментарів.

Урядові кола будуть намагатися всіми силами недопустити до подібної ухвали в сенаті, щоб спонукати палату репрезентантів до зміни цієї небувалої ухвали. Дипломати вважають, що ця ухвала містить в собі повно злоби. Додаток в справі Ірляндії зголосив конґресмен Джан Е. Фоґарті, демократ з Ровд Айленд, підчас засідання палати як комісії цілости. Тепер має ще прийти до правильного голосування повної палати, отже буде ще час змобілізувати сили. Конґресмен Фоґарті є членом організації Лицарі Колумба, Елків, Вірлів і головою відділу 1 цеглярської юнії. Він сказав, що як Англія в недалекій майбутності дозволить на голосування в справі злуки Північної Ірляндії з Південною, тоді сенат буде міг усунути його поправку і нікому не буде кривди. Айриші в Америці сповнюють свою місію для визволу Ірляндії. Конґресмен Гаролд Д. Кулі, демократ з Норт Каролайни, сказав від себе: „Це буде потішна вістка для Москви".

З Лондону наспіли звідомлення, що ухвала палати репрезентантів заскочила британський уряд несподівано. В Деблїні, столиці Ірляндської Республіки, премієр міністрів Джан Р. Костело сказав, що це успіх його політики, щоб покінчити з поділом Ірляндії.

АЧЕСОН ЗА ЄДНІСТЬ ТРЬОХ ПОТУГ У ДАЛЕКОСХІДНІЙ ПОЛІТИЦІ

Вашингтон. — Секретар стейту Дін Ачесон відбув тайну конференцію з сенатською комісією закордонних відносин. Після того стало відоме, що він обговорював необхідність обєднання трьох потуг, а це Америки, Великобританії й Франції в справі складення одніеї політики на Далекому Сході. Він хоче вийти з цією пропозицією на конференції міністрів трьох потуг в місяці травні в Лондоні. Йдеться головно про те, що Англія визнала комуністичний уряд Китаю у протилежности до американської політики.

АДМІРАЛ ШЕРМАН В ПОРТУГАЛІЇ

Лісбон, Португалія, 30 березня. — Тут прибув вчора на короткі відвідини шеф американських військово - морських збройних сил, адмірал Форест П. Шерман. Він в інформативних цілях відвідає теж інші країни, що є партнерами Атлянтійського Пакту.

ЗАПОВІДАЮТЬ НАРАДИ МІНІСТРІВ КРАЇН БРЮСЕЛЬСЬКОГО ДОГОВОРУ

Париж, 30 березня. — Сьогодні тут заповіджено, що міністри закордонних справ п'ятьох країн Брюсельського військового союзу відбудуть свої чергові наради в Брюселі в днях 16 і 17 квітня. В нарадах візьмуть участь міністри Британії, Франції, Бельгії, Голяндії і Люксембурґу. Предмету нарад не означено.

ПІДГОТОВКА УКРАЇНСЬКОЇ УЧАСТИ В „ПАРАДІ ВІРНОСТИ"

Ню Йорк, 30. березня. — Українська громада нюйорської метрополії інтензивно підготовляється до участи в недалекій вже параді з нагоди „Дня Вірности" з кінцем квітня. Для відповідної координації підготовки створено окремий Комітет на зборах, що відбулися з ініціятиви Об'єднаного Комітету та Українських Американських Ветеранів в дні 28-го березня. Головою Комітету вибрано Володимира Бакада. Головою ветеранської групи вибрано Василя Цюпу, а цивільну групу під проводом Об'єднаного Комітету очолює адв. М. Гаврилко. До Екзекутивного Комітету увійшли ще Марія Клячко, Гнат Марчак, Гері Полчій, проф. Іван Паливода та Доротея Кульчицька, а до Контрольної Комісії вибрано Волод. Хоміцького, Йосипа Лисогіра, Іванну Бенцаль та Петра Красноноса. Зборами, на яких вибрано Комітет та встановлено дальші напрямні підготовки української участи в параді, проводив Дмитро Галичин, а секретарював Василь Цюпа.

КОНФЕРЕНЦІЯ АТЛАНТІЙСЬКИХ КРАЇН В СПРАВІ ОБОРОННИХ ВИДАТКІВ

Лондон, 30 березня. — Вчора тут почалася вже друга з черги конференція фінансових представників країн Атлантійського Пакту, між ними деяких міністрів, завданням якої є розглянути щораз збільшувані видатки на спільну оборону та встановити участь в них кожного з партнерів. Нарадами проводить американський представник, Аверел Гарримен. В офіціяльному комунікаті, виданому після вчорашніх нарад, стверджується, що цей т. зв. Фінансовий і Економічний Комітет Атлантійського Пакту розглянув досі пророблену працю відносно студій фінансових та господарських потреб на покриття оборонних вимог та поробив заходи для дальшого прогресу в тому напрямку. Проте з поінформованих джерел стверджується, що Комітет ще не мав можности ані відповідних даних для подрібного розгляду ухваленого попереднього дня в Гаазі шефами штабів нового оборонного „п'ятирічного пляну".

БОРОТЬБА ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОЇ П'ЯТОЇ КОЛОНИ В АНГЛІЇ

Лондон, 30 березня. — Лорд Вансіттерт, колишній постійний голова Закордонного Бюра, видвигнув вчора в Палаті Лордів проблему просякнення комуністичною п'ятою колоною державних департаментів, Англіканської Церкви та британської радієвої системи. Він твердив, що він має докази, що комуністи та їх поплентачі впхалися на добрі посади теж в податкових урядах.

СВІТОВИЙ СОЮЗ РОБІТНИКІВ ДЛЯ БОРОТЬБИ З КОМУНІЗМОМ

Вашингтон. — Провідники робітничого руху в Злучених Державах приготовляють програму боротьби вільного й демократичного світового робітництва проти комуністичного саботажу при вивантажуванні зброї для країн Північно-Атлантійського Пакту. Це сталося звісним при нагоді гостини Американської Федерації Праці й Конґресу Індустріяльних Організацій на честь Дж. Г. Олденбрука, генерального секретаря Міжнародної Конференції Вільних Робітничих Юній. Він приїхав сюди з Бельгії і каже, що представляє 50,000,000 юнійних робітників, які заходяться засновувати колегії для вишколу робітників в південно-східній Азії й Африці. Він, як і інші промовці звертали увагу на комуністичні затії проти вільного робітництва, а зокрема на саботаж при вивантажуванні зброї для оборони вільних країн. Другий европейський бесідник, Омер Бекю, виявив, що вже організуються кадри „вігілянтів" серед морських робітників у Франції, Італії й інших країнах. Ці кадри будуть воювати проти комуністів навіть, коли б прийшло боротися на вулицях.

ОГОЛОШЕННЯ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ ПРИЙМАЄТЬСЯ ДО 4-ГО КВІТНЯ

Адміністрація „Свободи" повідомляє, що оголошення Великодно-святочних побажань приймається найпізніше до дня 4-го квітня. Великоднє число „Свободи" появиться в збільшеному об'ємі. Не пропустіть нагоди, щоби в день цего рокового свята не висловити своїх побажань Вашим рідним та знайомим, де вони не були б. Газетної вістки не зупинить навіть найгустіша заслона. Ціна звичайного оголошення-побажання встановлена від двох долярів вгору.

ЗАХІД ОБМЕЖУЄ РОЛЮ НІМЕЧЧИНИ В ЕВРОПЕЙСЬКІЙ РАДІ

Лондон, 30 березня. — Західні аліянти, через своїх високих комісарів, поінформували уряд західно- німецької федеративної республіки, що вони не можуть прийняди всіх умов приступлення Західної Німеччини до Европейської Ради, обмежуючи її ролю тільки до самої Ради, але відкидаючи її домагання мати свого спостерігача в Міністеріяльному Комітеті. Американський і французький високі комісарі, з доручення своїх урядів, приймуть тільки дві німецькі пропозиції відносно самої приналежности Німеччини до Европейської Ради, але відкинуть домагання її повної рівноправности з незалежними націями. Міністер Бевин, що не зважаючи на поганий стан свого здоров'я, виїхав вчора до Страсбурґу, щоб взяти участь в нарадах міністеріяльного Комітету Европейської Ради, заявив вчора в парляменті, що Німеччина не може діяти в Европейській Раді як незалежна країна, як довго її закордонну політику ведуть високі комісаріяти і як довго існує окупаційний статут. Натомість прийнято німецьку пропозицію щодо письменного запрошення Німеччини до Ради та тільки провізоричного прийняття до неї провінції Саарщини, доки її доля не буде вирішена мировим договором.

ПРОПАЛО 1,400,000 НІМЦІВ.

Бонн, Німеччина, 30 березня. —Федеральне міністерство для втікачів повідомило, що ще щонайменше 1,400,000 німців пропало або є задержані в інших країнах, іменно, в Совєтах. Своє твердження міністерство базує на переведеній в останньому реєстрації в Західній Німеччині та в західному Берліні.

ВІДКИНУЛИ ДОМАГАННЯ ФУНКА В СПРАВІ РЕВІЗІЇ ЗАСУДУ.

Берлін, 30 березня.—Аліянти відкинули прохання бувшого гітлерівського міністра господарства, Волтера Функа, щоби провірити його засуд міжнародним трибуналом в Нюрнберґу на досмертну тюрму за воєнні злочини. У відмові стверджується, що чотири великодержави не мають окремого органу, який був би уповноважений перевести таку провірку.

ПОЛЬЩА ДОСТОСОВУЄТЬСЯ ДО СОВЄТСЬКОЇ ВАЛЮТОВОЇ СИСТЕМИ.

Варшава, 30 березня. — Комуно - польське міністерство торгівлі проголосило вчора своє річне звідомлення, подаючи його вже в термінах совєтського карбованця, а не американського доляра, як це було досі. Це тільки потверджує західні здогади, що ціла історія з „переоцінкою" совєтської валюти була подумана насамперед як пропагандивний засіб в теперішній холодній війні проти Заходу.

БРИТАНСЬКІ ВУГЛЕКОПИ СТРАЙКУЮТЬ.

Лондон, 30 березня. — Вчора почався страйк 2,500 вуглекопів в двох великих шахтах в Бенґор і Бедворт. Заповідається можливість дальших страйків, головно кораблебудівельних робітників. Причиною страйку є домагання більшої платні.

ПЕРША ПОРАЗКА ЛЕЙБУРИСТІВ В БРИТАНСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

Лондон, 30 березня. — Консервативна опозиція в британському парляменті, керована Винстином Чорчилем, віднесла вчора першу перемогу після останніх виборів, хоча тільки в технічній справі. Лейбуристи хотіли продовжувати наради, тоді як консервативні запропонували відложити їх. Пропозицію консерватистів прийнято більшістю 283 голосів проти 257, користаючи з неприявности деякої кількости лейбуристських депутатів. Лiберали голосували з консерватистами. Хоча в справу не було вмішане довір'я урядові, який продовжуватиме свої нормальні функції, проте ця поразка виразно виявляє його слабість в теперішньому парляменті, в якому він має більшість тільки трьох голосів. До рішальної проби прийде без сумніву під час голосування над бюджетом країни, яке відбудеться 18-го квітня.

„ЛІТАЮЧІ ДИСКИ" ПО ЦІЛОМУ СВІТІ.

Лондон, 30 березня. — Вістки про „літаючі диски", про які вже так багато сказано в Злучених Державах і в Британії, тепер надходять і з інших континентів. В останньому повідомляється, що такі диски, подібні до повного місяця або до „горіючої тарілки" шмигають в усіх напрямах попід хмари над Середземним морем, над Італією, Єгиптом та над Малою Азією. Теж американські моряки з Далекого Сходу повідомили, що вони спостерегли „огненні кулі" при в'їзді до порту Гонґ Конґ. Психоза „літаючих дисків", виходило б, охопила вже ввесь світ.

УХВАЛЕНО БЮДЖЕТ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ У ВИСОТІ 2,631,120,000 ДОЛЯРІВ.

Прага, 30 березня. — Комуністичний парлямент Чехословаччини ухвалив вчора бюджет країни у висоті 131,556,000,000 корон, що відповідає 2,631,120,000 долярів. Бюджет є на 81,000,000,000 корон більший, ніж в попередньому році.

ВИКИНУЛИ ЩЕ ОДНОГО КОРЕСПОНДЕНТА З ПРАГИ.

Прага, 30 березня. — Комуністичний уряд Чехословаччини викинув останнього вже кореспондента Асошіетед Пресс, Натана Половецького, відмовляючи йому відновлення акредитації на другий квартал цього року. Йому закидується „необ'єктивність". Це вже п'ятий закордонний кореспондент, викинений, з Праги в цьому році.

ЮГОСЛАВІЯ ОСТЕРІГАЄ ІТАЛІЮ В СПРАВІ ТРІЄСТУ.

Беоґрад, 30 березня. — Югославський уряд вручив місцевому італійському амбасадорові ноту, в якій остерігається уряд Італії, що Югославія в жадних умовинах не зрезигнує зі своєї зони вільної теріторії Трієсту.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОТУРАННЯ ШАНТАЖИСТАМ

Меттю Вол, заступник президента Американської Федерації Праці, візвав листом Тригве Лі, генерального секретаря Обєднаних Держав, відкликати пропозицію, щоб замінити в Обєднаних Державах представника націоналістичного Китаю представником теперішньої комуністичної влади цеї країни. Як відомо, цього домагається Кремль. Щоб свого таки добитись, Кремль почав бойкот Обєднаних Держав, відкликаючи своїх представників навіть з такої установи, як Комісія Людських Прав О.Д. Запитаний газетярами, чи він не думає, що Лі таки більше симпатизує з комуністами, як західними демократіями, Вол відповів: „Так!".

У свому листі Вол пригадав генеральному секретареві Обєднаних Держав, що він повинен бути безстороннім і вказав на велику шкоду, яку потерпіли б Обєднані Держави, коли б уступали якійсь одній потузі, що шантажує, та ще агресорові й пятиколонникові.

Ця справа важна ще й з того боку, що незабаром прийдеться думати, хто має стати наступником Лі, а він був властиво кандидатом Кремля, а не західних демократій при першім виборі генерального секретаря О.Д. До того становище генерального секретаря Обєднаних Держав чи не найважливіше в світі, а бодай таким повинно бути. Генеральний секретар господар в Обєднаних Державах і це дає йому змогу заважувати, хто там має бути урядовцем.

Куди гостріше від Волла зареагував у цій справі відомий журналіст Вилйем Генрі Чемберлин. Він доказує, що Тригве Лі виявляє вже від довгих років свої симпатії до Кремля, ще від того часу, коли, будучи норвезьким міністром справедливости, вигнав Троцького з Норвегії. Чемберлин підкреслює, що в цьому випадку не є найголовніше, чи Обєднані Держави мають визнати комуністичний режим Мао в Китаю, але те, чи одна потуга має мати моральне й законне право здійсняти свої домагання в Обєднаних Державах, вживаючи до цього шантажу. Генеральний секретар Лі, каже Чемберлин, схиляється на бік шантажистів. Він хоче ліквідувати совєтський бойкот Обєднаних Держав таким способом, що ґотов прийняти кремлівський ультимат і дати місце в О.Д. представникові комуністичного режиму в Китаю, а викручується тим, що спихає вину за того роду речі „на всіх", себто в рівній мірі на демократичні потуги та Москву.

Чемберлин наводить чотири важливі події, коли „невтральний" Тригве Лі не був безстороннім, а виразно перехилявся на бік Кремля. Він пригадує, як це було в іранській справі; чи з його інтервенцією, щоб спасти комуністів від смерти в Греції, або з його ветом проти осуду совєтської бльокади західного Берліна.

Нам здається, що в часі, коли в цілому світі важиться, хто має перемогти, демократія чи московський тоталітаризм, дуже важно, щоб на відповідальних місцях у демократіях були люди, що мали і мають непохитну віру в демократичні ідеали. Теж не менше важно, щоб провід у такій міжнародній установі, як Обєднані Держави, був бодай невтральним, а не нахилявся виразно в бік кремлівської диктатури. Назрівають важливі події й до них треба завчасу приготовлятись. Тому треба добре приглядатись теж і особам, що матимуть у тих подіях, чи по них, рішальне слово.

НАШ ВКЛАД

Холодна війна, в якій наша країна грає провідну і рішальну ролю, не тільки з цілою силою продовжується, але й щораз більше поширюється та радикалізується, п е р екидуючись на щораз нові ділянки життя і охоплюючи щораз нові простори. Сьогодні можна б оправдано говорити вже про тотальну холодну війну, як тотальною була „гаряча" друга світова війна, в якій згоріла або пропала під руїнами велика кількість людей та чимала частина їхнього дорібку. Вислідом теперішньої тотальної „холодної війни" може бути абс тотальний мир або нова тотальна війна, що цим разом могла б принести теж і тотальне знищення, якщоб були вжиті атомова та воднева бомби.

Холодна війна, як і кожна інша, має свої два фронти: внутрішній і зовнішній. На зовнішньому фронті наша країна і наш уряд, хоча могли б вважатися тільки початківцями в порівнанні зі своїм совєтським контрагентом, добиваються чималих успіхів. Доктрина Трумана, Плян Маршала, Атлантійський Пакт, „Голос Америки", наша політика в Греції, Італії, Німеччині та інших країнах, все це творить один могутній політичний комплекс, що з кожним днем закріплюється та разом з Об'єднаними Націями творить сьогодні вже перешкоду, якої не може легковажити навіть найсильніший аґресор, тим більше, що за цим політичним комплексом стоїть не перевершена в своєму потенціялі американська мілітарна потуга.

Не занедбується теж внутрішньої ділянки фронту, хоча їй віддається далеко меншу увагу. Не зважаючи на всі докази всього жаху большевицького режиму та на ствердження безсумнівного факту, що кожний комуніст та його поплентач є здеклярованим ворогом Америки та виразним агентом Москви, комуністична партія в цій країні все ще є законна, вона все ще відкликається до демократичних вольностей в своїх зусиллях ці вольності знищити, а рекрутовані з рядів цеї партії совєтські шпигуни все ще продовжують розкладати організм, хоча вже, можливо, і не в такій мірі, як це було за часів недавнього совєтофільського дурману.

В цій тотальній холодній війні ніхто не сміє залишатись тільки пасивним спостерігачем. Кожний з нас, як одиниця і як член своєї громади, повинен дати в цю холодну боротьбу свій вклад та причинитися до перемоги миру. Цей вклад повинні дати зокрема ми, американці українці, бо в цьому ми маємо подвійну ціль і подвійну причину: збереження волі Америки та здобуття волі Україні. Наш український нарід дає свій чи не найбільший клад в душенні большевизму в його власному гнізді. Ми повинні цей клад доповнити, допомагаючи з д у ш и т и большевицьку загрозу в цій країні. Активна піддержка наших демократичних інституцій, така ж активна участь в цілому нашому суспільному житті і насамперед активне поборювання б о л ь шевизму на кожному кроці і скрізь там де його зустрічаємо, повинні стати нашим щоденним обов'язком.

В цьому треба звернути окрему увагу на засліплених комуністичним дурманом наших земляків, треба витягнути з б а г н а комуністичного ґетта тих, що там опинилися тільки через свою глупоту і несвідомість, або втопити в ньому з головою ті продажні шкури, що ради лакімства лукавого чи власної амбіції стали подвійними зрадниками. В першому випадку треба виявити багато зрозуміння і терпеливости, а в другому — бути безпощадним в рямках існуючих законів. В обох випадках треба максимальної активности та повної співпраці місцевої генерації та давнішої і новоприбулої іміґрації. Наш вклад в перемогу демократії повинен бути тотальний, як тотальною є боротьба.

Англійська продукція кульгає

„Більшість Партії Лейбуристів змаліла до трьох" — оце заголовок телеграми, яка сповістила про смерть недавно вибраного посла до англійського парляменту, Фредерика А. Коб. Деякі знавці внутрішніх відносин в Англії заповідають дальші політичні переміни в міжпартійній політиці, а навіть і нові вибори внаслідок ослаблення Партії Праці. Вони теж видвигають відомий уже закид проти цеї партії, а саме, великі кошти „соціялізації" британської індустрії, з якими злучені теж інші недомагання. Вони думають, що як прийде інша партія до влади, тоді британська продукція буде врятована.

Міжтим економічні знавці мають інший погляд на цю справу. Вони признають, що британська Партія Праці наробила багато помилок, коли переводила різні соціялістичні експерименти і перебирала підприємства на власність держави. Признають, що лейбористи доражджували швидко видавати гроші на закупно товарів, щоб у такий спосіб викликати попит на свіжі продукти, хоч це значно причинилося до піднесення податків, бо податки побирано саме при продажі продуктів.

Не зважаючи на закиди, звернені на адресу Партії Праці, економісти приходять до висновку, що є ще інші чинники в Англії, які спиняють зріст тамошньої продукції. Вони звертають увагу, що Англія не мала спроможности перемінити своє устаткування, тобто в першу чергу машинерію, потрібну для модерного виробництва. Коли злучити великі кошти адміністрації при соціялізації промислу з недостачею оновленої або й цілком нової машинерії, то Англія справді находиться у важкому промисловому положенні.

Це зрозуміли вже самі провідники Партії Лейбористів і про це заговорив міністер Стафорд Крипс у палаті громад. Одначе він не сказав усього, а саме, що американці вагаються давати дальші позички англійцям, хочби тільки на побудову нового устаткування, не бажаючи далі підпирати своїм коштом ,соціялістичні експерименти". Зате американські економісти впевняють, що з хвилиною, як Партія Праці втратила контролю в парляменті, вона теж припинить дальшу соціялізацію. Та якби не було, а американський капітал таки далі буде допомагати Англії розбудувати й перебудувати знаряддя продукції. Дотого й в самій Англії йдуть переміни в думках робітничих провідників. Вони досі були того переконання, що головне, щоб робітникам забезпечити п р а ц ю, а з нею прийде добробут. Міжтим робітники справді дістали працю, одначе продукція йде так повільно й у таких невистачальних кількостях, що вона не причинюється до подешевіння товару, але до збільшення цін. Щойно, як подешевіють англійські продукти і відзискають світовий ринок, буде дохід для Англії й цілого населення, а з тим і поліпшення життєвого стандарту.

Очевидно, англійський уряд, складений з лейбористів, не зрікається надії на покращання відносин, як це слідно з „Економічноо Огляду на Рік 1950", приготованого для вжитку парляменту міністром скарбу Стафордом Крипсом. Він передбачує дальшу допомогу американського Конґресу аж до 1952 р. і вірить, що в тому часі фінансове положення Англії поправиться через правильну продаж британських продуктів закордоном. Точні цифри подасть британський уряд парляментові в бюджетовім прелімінарі дня 18 квітня. Та заки прийде поправа, уряд дораджує свому населенні зменшати особисті видатки.

МЕНІ СНИЛОСЬ...

Дивним дивом якось так зложилось, що вважаю за доцільне опублікувати мій один небуденний сон. Може дехто з того приводу покиває головою й усміхнеться гірко. Давно — мовляв — минули ті часи, коли вірили в сни. У мій сон я повірив, думаю, що і читач у нього повірить, коли познайомиться із його змістом. Ось мені снилось, що Український Конґресовий Комітет розвів велику, з історичного погляду, переломову політичну працю. Він видав в англійській мові:

1). Велику Історію України на широкому тлі історії цілого сходу Европи аж у 50 тисячах примірників;

2). Історію українського письменства, 20 тисяч примірників;

3). Хрестоматію найкращих прозових і поетичних творів українського письменства;

4). Ілюстровану багато Історію Української Культури;

5). Ґеографічний, економічний, етнографічний та історичний Атляс Українських Земель;

6). Історію українських політично-визвольних змагань у 20-му столітті.

7). Історію української іміґрації в Америці та її працю для українського визволення.

Крім того Український Конґресовий Комітет перетворив видаваний досі по англійськи „Український Квартальник" в „Український Місячник". Місячник друкувався у 20 тисячах примірників. У ньому працював цілий штаб усяких українських фахівців та вчених. Побіч „Місячника" Український Конґресовий Комітет видавав тижневик в українській мові, який був його ідеологічним та інформаційним органом для членів та прихильників серед американсько - українського громадянства.

У Вашингтоні УКК відкрив свою постійну канцелярію, в якій працювало кілька сил. Вони держали контакт із відповідальними, американськими політичними діячами та з офіційними американськими чинниками. Дуже добре був поставлений у тій станиці УКК інформаційний відділ.

Нюйорська централя УКК містилася при 44-тій вулиці. Вона мала обширне приміщення з окремою конференційною салею. Там містилася канцелярія, там мали приміщення редакції видавництв, там була їх адміністрація та експедиція. Там розвивав свою працю й організаційний відділ Українського Конґресового Комітету. Цей відділ організував не тільки відділи та філії УКК, але й численні віча по цілій Америці, на яких підносились протести проти большевицького насилля над українським народом. — У тій канцелярії УКК-у являлись не тільки численні українці, але й чужинці. Ці останні находили там усе певні та правдиві інформації про положення українського народу на його землях, про українське національне життя в усьому світі, зокрема ж в Америці.

Широку видавничу наукову працю розвинуло в Америці також Наукове Т-во ім. Шевченка, бо мало на це відповідні засоби, які напливали із Українського Народного Фонду.

Злучений Американсько-Український Допомоговий Комітет спровадив із Европи ще 20 тисяч нових іміґрантів. Між ними було багато старших віком громадян та учених. Для перших він успів закупити велику фарму, де ці нові іміґранти мали добре приміщення та утримання. Для учених ЗУАД Комітет набув недалеко Центрального парку в Ню Йорку дім, де вони могли жити та працювати для потреб української культури.

Якже до того всього дійшло? Дуже просто, бо осе американські українці зложили до Українського Народного Фонду за 1950 рік не 250 тисяч, але 500 тисяч американських долярів. Це значить, що національний даток до фонду вплатило тільки 50 тисяч американських українців по десять долярів від особи.

Якже ж виглядала б праця Українського Конґресового Комітету, якби даток до Народного Фонду вплатили всі українці в Америці? Ясно, що ще краще.

А тепер скажіть, читачу, чи варто мати такий сон? Коли так, то чи варто його публікувати?

На жаль, збудившись, я довідався в Конґресовому Комітеті, що досі вплинуло до Народного Фонду тільки десять тисяч долярів...

Проте я таки переконаний, що прийде час, коли мій сон справдиться.

М. Н-ич.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА.

Таня Самчук.

КИЇВ ФІЛЬМУЄ

(Жмут споминів.)

19)

О, та „Наталка Полтавка"! Признатися, аж до того часу, поки ми не почали над нею працювати, я не мала нагоди її бачити на сцені. Розуміється, я чула про неї і щось, дуже небагато, вчила на лекції нашої української літератури в технікумі, до якої ми не мали великого залюблення. Мені тоді здавалося, що це щось так по провінційному висловлене і для такого локального вжитку зроблене, що чи й варто з ним займатися взагалі.

Але чому той Кавалєридзе вибрав собі це за тему нового фільму? Тоді я не могла ніяк на це питання відповісти, але сьогодні є то для мене ясним. Дніпро! Це значить історія. Це значать якісь запорожці. Це значить якась Січ. І після „Прометея", де все таки, хоча через сито, а дещо дісталось нашим сусідам на півночі. Ні, ні! Краще за таку нову гарячу тему не братися. Добре, що Кавалєредзе виплутався взагалі з „Прометея", що йому то якось так „зійшло". Дуже можливо, що йому сказали: не Дніпро, а Наталка. Не історія, а етнографія. Хіба ж не чудова пісня „Віють вітри", а хіба ж не чарівні „Дід рудий, баба руда"?

Але скільки трудноців вигинуло з тією Полтавкою. Як її рішити, при всій її обмежености в засобах. Почались наради, спочатку письменників, після музик, після акторів, після монтажорів. Господи Боже! Як все то рішити? Думали, гадали і зупинилися на основному тексті. Треба так зробити, щоб на екрані появилась справжня, клясична, Котляревська Наталка Полтавка. Ніяких своїх фантазій, ніяких змін...

Заходили по фабриці такі важливі особи літературної совєтської аристократії, як Олександер Корнійчук, як Микола Бажан. Кажуть, що був там і Павло Тичина і Юрій Яновський. Я найкраще знала Олександра Корнійчука, що був тоді ще досить скромним д р а м а т у р г о м, якого пєси йшли по цілому Совєтському Союзі, але він ще не був, ані міністром, ані ніяким іншим д е р ж а в н и м достойником, включно до мужа „славної" Ванди Василевської, що в політичному світі подій розцінювалось, як також своєрідна державна посада.

З театрально-музичного світу появились там передовсім співаки. Кавалєридзе все таки хотів, щоб його Наталка зазвучала. Пачались підбирання самої Наталки. Викликались акторки зо всіх усюдів — зо всіх театрів, з Харкова, з Одеси і навіть з провінції, але все то „не те". Нарешті зупинились на одній акторці (забула її прізвище), але взяли її німу. Співати за неї мала наша славна тоді і тепер Литвиненко-Вольгемут, яку у нас дуже радо бачено і навіть зроблено для неї окреме крісло, бо у звичайному їй було не вміститись. Голос у неї соковитий, міцний, завжди здоровий — сопрано високої культури. Вона то й мала наспівати нашу Наталку для екрану.

На партнера її, тобто на закоханого Петра, запрошено оперового співака Шведова. Цей видавався мені дещо заніжний, дещо надто панський, для такої ролі, але нічого... Він мав добрий голос ,тенор і Петро в його інтерпретації звучав, як і слід було сподіватись. Великою атракцією був у нас Паторжинський, що взяв на себе ролю Виборного. Цей відповідав цілком своїй ролі — голосом, поставою, виразом. Лише коли вперше взяли його на пробу і він побачив себе у перше на екрані, він, розуміється, як актор, ледве себе пізнав, такий він був „не той", що на звичайній театральній сцені. Рухи його були надто сильні, і надто виразні, міміка була не скоординована, не організована. Він ще не знав, що в кіно кожний порух бровою мусить бути визначеним. Є то знана і тільки для екрану властива мова артизму цієї ділянки мистецтва. Екран для кожного театрального актора є великою школою самоконтролі кожного вияву гри. Той, що перейшов цю школу, міг почувати себе на сцені так само певно і незалежно, як звиклий до сальонів дипломат у найвибагливіщих сальонах світу. І коли, памятаю, Паторжинський після першої проби вийшов з проекційної, він не вірив сам собі, наскільки він ще сирий для кіна. І розуміючи це, він дуже зніяковів і піджартовував сам з себе: — От так моргнув! Це, брат, зветься моргнув. Ну, ну! Але пізніше у нього все то пішло значно краще...

На ролю Возьного запрошено знаного київського актора Манька. Це був просто вимріяний Возьний — „мудрий", мягкий, обережний — ласий кіт у шкірі сковородинського мудреця і на екран він перейшов саме таким. Не памятаю решти ролів — матері і Миколи, якось стерлися вони мені з памяті, але це і не таке важливе. Важливішим хіба те, що ця дуже відповідальна картина, не як слід, була рішена. Знимали її виключно в павільоні і лише кілька загальних пейсажів, було знято в натурі. Її сцени вийшли невикінчені і досить незграбні. Сценічна її непорушність дуже мало відповідала техніці кіна і таке собі „Віють вітри" вийшло більш ніж нудним, коли взяти порожній екран.

Безперечно на Наталку Полтавку треба було робити сценарій більш вільно. Треба було віддати весь той чар кохання, ту силу Котлярівського гумору і Сковородинської мудрости у виразних, більш плястичних картинах. Природа, людина, міміка, знутра і ззовні, все то повинно бути туди вложено і не треба було аж ніяк триматися традиційної української розкигленої побутовщини, бо ж навіть доба сентименталізму виявлена у Наталці ледви чи так звучала в самій її суті. Ми бачили на екрані „Ромео і Юлія" Шекспіра — сентименталізм і кохання, але який сентименталізм і яке кохання. Велике, чаруюче, ґіпнотизуюче, надхненне само в собі, наповняюче надхненням кожні очі, що то бачать.

Наша ж „Наталка Полтавка" вийшла досить блідою і досить порожньою. Сильні голоси Литвиненчихи та Паторжинського ніяк не могли врятувати ситуації, бо фільм не концерт солістів, а велика совокупність руху, світла і фантазії.

(Дальше буде).

Антін Рудницький

Музика до поем Шевченка і „пролетарська ідеологія"

З нагоди Шевченківського місяця, березня, автор цих рядків, зацікавлений деякими проблемами Шевченківської тематики в творах сучасних українських композиторів, шукаючи за матеріялами по цьому питанні натрапив м. і. на два цікаві совєтські видання. Це відомого історика музики проф. Миколи О. Грінченка „Шевченко і музика" (Держ. Вид. „Мистецтво", 109 стор.) і не менш відомого етнографа Дмитра Ревуцького (до речі: трагічно загинувшого підчас останньої війни) стаття-передмова до повного видання творів Лисенка (Музика до „Кобзаря", випуск перший. Видавництво „Мистецтво", 18 стор, подвійного формату). Обі ці розвідки цікаві тим, що вони — у Грінченка тільки мимоходом, у Ревуцького більш основно — торкаються питання пролетарської чи пак клясової ідеології в музиці до Шевченківських творів, написаної та ще й ненаписаної. Обі розвідки, під цим оглядом, — це одні з численних — і сумних — документів безглуздя писанини підсовєтських науковців, які цю свою писанину продукують, очевидно, під впливом загальної там атмосфери, по-просту примушені писати власне так, а не інакше. І можна би над цими публікаціями перейти до денного порядку, коли б не факт, що власне ці питання клясової ідеології, порушені в них, кидають цікаве світло на суть Шевченкових поем у відношенні до музики взагалі.

Відомо, що все совєтське Шевченкознавство основане на одній тільки тезі, що Шевченко це поет-революціонер (з натиском, очевидно, на „революціонер"), що він — „співець передпролетаріяту", ну,. просто — предтеча большевицької ідеології. Та з цих двох згаданих видань довідуємося, що й музика до Шевченка мусить бути не тільки „ідеологічно витримана", але, що бажанням, чи пак вимогою „з гори" є, щоби українські композитори вибирали для своєї творчости тільки ці теми з Шевченкової поезії, які можна б підвести під категорію революційних та безбожницьких. Та тут і виходить заковика.

Як Ревуцький, так і Грінченко однозгідні, що „...в справі музичного оформлення Шевченка з ідеологічного пролетарського погляду досі зроблено надзвичайно мало. Майже в усій Шевченківській музичній літературі, що складається з близько двох сот нумерів, бачимо ми викривлення соціяльного обличчя Шевченкового, затушковання справжніх рис непримиреного ворога гнобителів трудящого люду й підміну могутніх образів боротьби й гніву великого бунтаря — безбожника моментами реставраторської романтики минулого куркульсько-індівідуалістичними мотивами та попівством..." (Цей уступ і всі дальші цитати наведені дослівно, включно з парадоксальною фразеологією й жахливою мовою й ортографією).

Дальше читаємо, що „...Лисенко — найкращий буржуазний інтерпретатор Шевченка... стоїть цілком на згаданому вище грунті, а за ним ішли й усі інші, хто писав музику на Шевченкові слова..." і що музика до Шевченка „...йде й досі давно проказаними — що до вибору тематики шляхами..." У цій тематиці „...вражає брак революційних та яскравих соціяльних мотивів...", зате „...переважають взяті з Шевченка національно-романтичні мотиви, або моменти лірики особистої, сімейної, жіночої, — мотиви вболювання за долею, твори, що зовнішньою своєю формою наближаються здебільшого до форми селянських пісень..." Врешті „...цими стежками, що їх вказав Лисенко пішли всі молодші композитори доби промислового капіталізму та імперіялізму..." і „...так стоїть справа аж до наших днів..."

Перераховуючи дальше твори сучасних підсовєтських українських композиторів до слів Шевченка та вказуючи на „...націоналістично - романтичний характер..." цих слів (включно з творами свого брата Льва Ревуцького, в яких чути „епігонсько - буржуазний відгомін"), Дмитро Ревуцький стверджує, що „...першою ластівкою правдивого підходу до Шевченка є Миколи Радзієвського „А ти всевидящеє око" — завдяки свому революційно-антирелігійному змістови — та Мейтуса „Я не нездужаю нівроку". Але цей твір вийшов — „...дуже блідий, анемічний, з ознаками европейського буржуазно-занепадницького впливу". І з очевидною розпаччю питає Дмитро Ревуцький: „В чому тут є річ?!"

На це відповісти не трудно — але, очевидно тільки тому, хто не живе за залізною завісою і хто має можність і свободу розглядати музичні й мистецькі проблєми з музичної та мистецької сторони, а не з точки погляду партійної політики, чи по наказу згори.

Українські композитори, минулі й сучасні, вибирають для своїх музичних творів Шевченківську тематику національного, романтичного, драматичного чи ліричного характеру з двох причин: поперше тому, що така власне тематика найкраще надається для музичного оформлення, а по друге тому, що їм, українським композиторам, які родилися українцями і українцями себе почувають, власне така Шевченківська тематика, а не інакша, найбільше довподоби. Як у світовій музичній літературі майже вся без виїмку вокальна творчість — від італійських мистців 17-го століття починаючи, аж до сьогоднішніх днів — основана на поемах такого власне характеру, так і в нашій, українській музичній літературі найцінніші вокальні твори написані до поем лірично-побутового, драматичного чи романтичного характеру, будьто до таких поем своїх власних, українських поетів, — будьто до чужих, у перекладах чи оригіналах. Та, що більше, навіть переглянувши вокальні твори сучасних українських композиторів до слів сучасних підсовєтських українських поетів — Рильського, Тичини, Сосюри і ін. — бачимо, що ці поеми — очевидно писані ще тоді, коли українським поетам не треба було ограничитися на писанню пеанів в честь „ясного сонечка" — без будьяких ідеологічних, чи клясових тенденцій, а просто — чисто ліричні, настроєві, романтичні вірші.

Музика є головно мистецтвом почувань, мистецтвом, в якому настроєвість — дарма, чи вона має своє джерело в серці, чи в умі — та ідеали краси форми, звучання й ритміки — є основним матеріялом. Мовою музики та її засобами можна висловлювати нетільки особисті почування й переконання, але й глибокі філософічні чи загальнолюдські ідеї; нею можна розвивати перед слухачем містику всесвіту, символіку понять та навіть стремління до абстрактних ідеалів, у цій чи іншій ділянці музичного мистецтва. Але ще не найшовся ніхто, що міг би музикою та її засобами, себто звуками, висказати пролетарську, чи капіталістичну, чи будьяку політичну чи соціяльну ідеологію, чи сяку чи таку партійну приналежність.

В цьому є й відповідь на питання: „...В чому тут річ?!" — що, мовляв, нема революційних, чи пак ідеологічно витриманих творів до слів Шевченка, а ці два, що намагалися ними бути — Радзієвського і Метуса — „...дуже бліді й анемічні", чи попросту сказавши, і цілком безвартісні. Інакше й не може бути: бо погоня в Совєтах за ідеологічно-витриманою музикою та стремління її найти, чи добитися та плекати, не дала, не дає і не може дати ніяких вислідів, помимо всіх наказів, нагород і кар.

Цікаво, до речі, що коли справа торкається російської музики і російських поетів, все виглядає зовім по другому. — Найбільший російський поет, Пушкин, якого поеми теж повні чудової лірики і романтики, і зовсім без всяких революційних чи пролетарсько-ідеологічних тенденцій, завжди і незмінно має в Совєтах те саме, належне йому, признання. І ніхто не накидається на композиторів, які в Совєтах творять постійно до Пушкинських текстів, і ще й на думку не прийшло нікому в Совєтах заборонити н. пр. вистави опери „Пікова дама" чи „Евгенія Онегина" — обі на відомі пушкінські сюжети — тому, що ці сюжети вповні противорічать совєтським вимогам і ідеалам „пролетарського мистецтва". Ну, але це — Росія, а Шевченко — Українець!

Стихійна сила Шевченкового слова, його пориваючі картини історичної української минувшини, чарівні настрої українського побуту, глибока чуттєвість його лірики — все те буде невичерпаною криницею, з якої черпатимуть натхнення українські композитори майбуття, як з неї вони черпали в минулому і як черпають в сучасности.

Слово Шевченкове буде завжди живе й не менш сильне і стихійне, як вчора, чи сьогодні.

З ПРАЦІ ПЕРЕСЕЛЕНЧОГО ОСЕРЕДКУ В НЮ ЙОРКУ

В січні ц. р. минув рік, як завдяки ЗУАДК-ові нога українського скитальця станула на вільній землі Вашингтона. Коли пересічний чоловік читає, що ЗУАДК спровадив досі — 14,650 осіб, то йому здається: От приїхали люди до Америки,

НЮЙОРСЬКИЙ ПЕРЕСЕЛЕНЧИЙ ОСЕРЕДОК
Зліва доправа, перший ряд: Е. Захарчук, І. Бенцал, М. Демидчук, А. Курило, И. Мороз (Філяд.), К. Пелешок, А. Онищук, Р. Залепська. — Другий ряд: Я. Удич, О. Гавришенко С. Угорчак, М. Кацюбій.

розїхались по всіх усюдах тай жиють собі, як Бог приказав. Ці люди змінили б свою думку, коли б прийшли до порту і побачили, як ті нові іміґранти висідають з кораблів. Одні знеможені, другі хорі, треті з малими дітьми, а ще інші з поломаними руками, як це мало місце підчас великої бурі на морю. Всі вони нервові, голодні і змерзлі.

Зустрічаємо часто родину чи приятелів приїжджаючих, які без надуми питаються: „Чому не виходить моя родина, коли я знаю, що вони вийшли з корабля вже дві години тому? — Чого їх там так мучать, — вони вже й так вимучені?" — І тут, зі сторони наших жінок, які ведуть працю в порті, ідуть терпеливі і обширні пояснення, мовляв: контроля багажу митними урядовцями, опісля надача багажу, білєт на залізницю і інші формальності. Аж опісля приходить транспортація на різні залізничі станції, одні омнібусами, інші таксівками.

І це все треває 8-10 год, а часом і довше, залежно від того, скільки осіб на ЗУАДК приїхало.

Перевозити людей босами чи таксівками здається невелика штука; та перевозити людей, які пережили пекло в житті, зазнали моральних і фізичних тортур і тут не знають, до кого і пощо їдуть — це знова інша справа. Нам часто треба бути матерями для молодих, а дочками для старих, щоб їх потішити і прямо силою вмовити в них, що вони дадуть собі раду, стануть скоро на ноги щей допоможуть другим. — „Зрештою, доброму всюди добре!" — кінчаємо наші слова потіхи.

Одного разу звертається чотиролітна дівчинка в таксівці до матері: „Мамо, як ми приїдемо до тети, ти підеш до склепу і купиш багато хліба і багато, багато ковбаси". Ось мрія дитини. Дай Боже, донцю, щоб ти більше голоду не

(Докінчення на стор. 4-тій)

ЧАЙНИЙ ВЕЧЕР І ЛЬОСУВАННЯ РАДІЄВОГО АПАРАТУ

Управа „Самопомочі" в Нюарку улаштовує Товариський Чайний Вечер для членів і запрошених гостей в суботу, 15. квітня ц.р., о год. 7:30 ввечір в малих залях Укр. Централі 180 William St., Newark, N. J., з добірною і веселою програмою.

При цій нагоді вильосує радієвий апарат на льосові блёчки розпродані попередно. Просимо всіх, що не повернули із закуплених блёчків — відтинки з числами — віддати їх в бюрі „Самопомочі" до суботи 15. квітня ц. р. — Вступ за добр. датками на допомоговий фонд „Самопомочі".

З праці Переселенчого Осередку в Ню Йорку

(Докінчення зі стор. 3-тої)

зазнала. Або ще інший випадок: Таксівка задержується коло кіоску з овочами. Старенька жінка глядить зрезиґнованим поглядом на овочі, а по хвилі питається: „Чи ви, пані, думаєте, що ми колись будемо могли купити собі помаранчі, чи то лише для багачів?" — „Купите, мамусю; я вірю навіть — завтра" — відповідаю, але жінка хитає головою недовірчиво...

Такі й подібні випадки трапляються часто. І ми, хоч перемучені, а часто також перемерзлі, пробуємо усміхатись і додавати отухи та надії тим зрезиґнованим і горем прибитим людям.

Часом є й такі, які все знають і критикують, не бачивши. З такими далеко важче. З тих кількох примірів можна бачити, що особи, які працюють в переселенчих пунктах, мають крім праці, бути і моральною підпорою. А це дуже важне — потішити і розрадити людий, які приїхали до чужої країни, не маючи тут нікого. Очевидно, що такі люди вдячні ЗУАДК-ові і не диво, що пишуть до Филаделфії до Комітету зворушуючі листи з висловами признання і подяки. В „Вістях", які видав ЗУАДК, пишеться: „Найбільшу частину праці, крім центрального бюра виконали наші переселенчі Осередки в Ню Йорку, Бостоні і т. д. Так, ту частину праці про яку говориться в „Вістях" виконали між іншими ми, жінки з Ню Йорку, при помочі кількох чоловіків і жінок з Нюарку.

На одних зборах ЗУАДК-у в Филаделфії голова комітету, адв. Іван Панчук, сказав: „Ми всі є лиш аматори, а взялися за так велике діло". — Справді звичайні аматори, а потрапили помогти і переселити около 15.000 людий з Европи до Америки. Хто вміє і хоче застановитися той мусить признати, що ЗУАДК розмірно малими засобами і людськими силами, зробив велитенську роботу, не маючи взагалі в початках жадного апарату.

В Ню Йорськім порті за весь той час працює около 30 людей, очевидно не всі на раз. Є тут особи, які працюють постійно, а інші, коли їм час позволить. Ми, які працюємо постійно, відвозимо людий на станції і до поблизьких місцевостей як: Ню Йорк, Бруклин, Джерзі Сиṭі, Бейон, Нюарк і т. д. Тут подаю імена цих робітників, не для слави бо їм того не треба, а лише для „рекорду".

Постійно працюють жінки: А. Курило, І. Бенцаль, К. Пелешок, М. Демидчук з Ню Йорку; Йосифа Мороз з головного Бюра в Филаделфії. Працюють принагідно жінки з Ню Йорку: К. Моторна, Е. Захарчук, М. Марусевич, Д. Кульчицька, Н. Мерена, М. Харамбура, П. Різник, С. Грицька, С. Варґуль. З Асторії: Е. Левицька з мужом і А. Фіґурська. Чоловіки з Ню Йорку: С. Угорчак, М. Коцюбій, О. Гавришенко, Л. Дубас, Л. Ясінчук, П. Фесак, М. Іванів, С. Марчак, С. Демидчук, І. Ластовецький, П. Баран. З Нюарку: Р. Залепська, А. Онищук, А. Настюк, С. Линч і адв. Кузма з жінкою. Ті працівники з Нюарку також при кожній нагоді забирають людий до Народного Дому в Нюарку, якими опісля на місці опікуються.

При полагоджуванні різних справ в порті і взагалі при транспортації не можливо обійтись і без деяких інцидентів та помилок і це зовсім зрозуміле. Маймо одначе на увазі, що переселенча акція незабаром скінчиться, а в історії, можна сказати, в траґічній історії України буде записано, що американські українці в часі великого горя і траґедії українського народу врятували десятки тисяч українців від червоної заглади.

Марія Демидчук
Голова Пер. Осередку в Ню Йорку

ДИСКУСІЯ НА ТЕМУ „НАЗВА УКРАЇНИ"

відбудеться заходами Американськгоо Відділу НТШ в суботу, 1 квітня, година 5 вечером, в приміщенні НТШ, 50 Чорч вулиця, кімната 252, Ню Йорк.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Музичний Фестівал.

Український Мистецький Клюб влаштовує 1 квітня вечером в Авдиторії Шопена „Музичний Фестівал" з дуже гарною і оригінальною пропрограмою. Це вже друга з ряду така мистецька вистава Клюбу.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

К. Н., Ню Йорк, Н. Й. — Годі повтаряти раз-у-раз у газеті, чому „Свобода" не є на „стендах" у Ню Йорку. Причина тільки одна: Треба до цього забагато доплачувати, а ми і без того не можемо ніяк звязати кінців докупи, не зважаючи на доплату з боку У. Н. Союзу.

Т. З. — Рішучо задовге. До-того ще й писане на обидвох сторінках.

Джемейка, Н. Й. — До коляди відділу СУА додати: К. Воробець $2.

Джерзі Сиṭі, Н. Дж. — До коляди Чорноморської Січи додати: К. Піддубчишин $3.

О. Х., Дітройт, Миш. — Дещо припізнене. „Уродини" Сталіна заставили багатьох наших читачів дещо написати, але не було місця те все у час містити.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ.. КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕ „ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС"!

РАДІО

ЗОЯ ПОЛЕВСЬКА ГРАЄ В МОНТРЕАЛІ ПО РАДІО-КАНАДА.

Віольончелістка Зоя Полевська, що тому кілька тижнів прибула з Европи через Канаду до Ню Йорку, знов виступить по Radio-Canada С. С. В. С.) у Монтреалі, в неділю 2-го квітня, від години 10.30 до 11 ранку. При фортепіяновім супроводі буде її батько, проф. д-р Микола Полевський.

В Ню Йорку відбудеться концерт Зої Полевської в неділю 16 квітня в Фешен Інститют, 225 Вест вулиця. Концерт влаштовується заходом Обеднаного Комітету міста Ню Йорку.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В ч. 71. „Свободи" з 28 березня помилково пропущено в статті М. Шлемкевич: „Виходімо з ґетто" кілька слів. На 3-й сторінці надруковано: „Тому мусимо вважати шкідливими всі чисто східняцькі провінціональні групування". Має бути: — „Тому мусимо вважати шкідливими всі чисто східняцькі і всі чисто західняцькі провінціональні групування".

ТАРЗАН, ч. 2312. Боротьба в нетрах.

З блискавичною швидкістю Тарзан вибив кіл з руки Ґора.

Тоді Бронсон підскочив з землі і кинувся до бою з своїм можливим убивником.

Коли Тарзан обернувся на поміч своєму приятелеві, якого втримував у віддалі від себе печерний чоловік своїм колом...

...Ніта, зрозумівши своє небезпечне положення в брськах води, закликала зі страху.